9/56

17 ΔΕΚ 1903

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 5 ΔΕΚΕΜΜΒΡΙΟΥ 1903 ΑΡΙΘ. 49

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Διδυμοτείχου ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ σύνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ—Πατριαρχικὰ γράμματα, ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς ἱερᾶς μονῆς Μεγίστης Λαύρας Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περὶ γάμου καὶ παρθενίας—Δικαστικαὶ ἀγγελίαι—Παράρτημα «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία.—Ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη τῇ π. κυριακῇ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, πρώτου ἐπισκόπου τοῦ Βυζαντίου, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἡ εἰθισμένη πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία. Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνιερούργησαν οἱ σεβασμ. συνοδικοί, καὶ ἐκ τῶν παρεπιδημούντων ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Κυζίκου.

Υἱϊκῆς ἀφοσιώσεως τεκμήριον.—Ὁ ἐν Κισνοβίῳ τῆς Βασαραβίας ἐγκατεστημένος φιλογενέστατος ὁμογενὴς κ. Ζαννῆς Συναδινὸς, συνεχίζων τὰ δείγματα τῆς πολλῆς αὐτοῦ υἱϊκῆς ἀφοσιώσεως καὶ στοργῆς πρὸς τὴν μητέρα Μ. Ἐκκλησίαν, δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς π. τρίτης, ἀνεκοίνωσεν ὅτι κατέθηκε παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος δι' ἰδιαιτέρας συμβολαιογραφικῆς πράξεως, ἧς ἀντίγραφον συναπεστάλη, 40,000 δραχμῶν, ὁρίσας ὅπως τοὺς τόκους τοῦ κεφαλαίου τούτου καρπῶνται οὗτος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ζῶντες, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῶν τὰ μὲν 4]5 τῶν τόκων περιέρχωνται εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον χάριν τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν, καὶ τὸ 1]5 εἰς τοὺς ἀνεψιοὺς αὐτοῦ Ἀλέξανδρον καὶ Παντολέοντα.—Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐπαινέσασα τὸν ζῆλον καὶ τὰ φιλόστοργα αἰσθήματα τοῦ εὐσεβοῦς τέκνου τῆς Ἐκκλησίας ἐνέκρινεν ὅπως διὰ γράμματος ἐκφρασθῇ αὐτῷ ἡ πλήρης εὐαρέσκεια αὐτῆς.

Μοναὶ ἐν Ἠπείρῳ.—Ἕνεκεν αἰτήσεών τινων, ὑποβληθεισῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἱερῶν μονῶν Θεοτόκου Σωσίνου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βελλᾶς καὶ Κονίτζης, καὶ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυϊνουπόλεως καὶ Δελβίνου, ἐνετάλησαν οἱ πανιερ. μητροπολῖται Δρυϊνουπόλεως κ. Λουκᾶς καὶ Βελλᾶς κ. Κωνσταντῖνος, ἵνα μεταβάντες ἑκάτερος εἰς τὴν ἐν τοῖς ὁρίοις αὐτοῦ κειμένην μονὴν ἐξετάσωσι τὴν κατάστασιν αὐτῆς καὶ βεβαιώσωσι τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τοῦ ὑποστατοῦ ἢ μὴ τῆς οἰκονομικῆς τῶν δύο σταυροπηγιακῶν τούτων μονῶν δυσπραγίας.

Μητρόπολις Βανιαλούκας.—Ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Βανιαλούκας καὶ Βιχάτσης κ. Εὐγενίου ὑπεβλήθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ Ἐπετηρὶς τῆς ἱερᾶς ταύτης ὀρθοδόξου παροικίας. Ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἔγραψε τὰ δέοντα τῷ ἀποστείλαντι.

Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.—Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος

9/56

αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος. Τὸν ἑορτάζοντα ἱεράρχην ἐπεσκέψαντο ἡ Α. Θ. Παναγιότης, οἱ σεβασμ. συνοδικοί, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται, τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, οἱ ἐπίτροποι τῶν ἁγίων Τόπων, καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι, ἔτι δὲ οἱ ἀνώτεροι πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι. Πλεῖστα πρὸς τούτοις συγχαρητήρια τηλεγραφήματα διεβιβάσθησαν αὐτῷ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἀμοιβὴ δικαία.—Ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἀκριβῶς πληροφορηθεῖσα περὶ τοῦ ἐν Πανόρμῳ αἰδεσιμ. πρεσβυτέρου κ. Ἐμμανουὴλ ὅτι καθ' ὅλον τὸ διαρρεῦσαν διετὲς διάστημα ἐτήρησε πολιτείαν ἐμπρέπουσαν κληρικῷ καὶ τέκνῳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ ὅτι διατελεῖ ἀναξιοπαθῶν, ἀπεφάσισεν ὅπως ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ἐν Κυζίκῳ σταυροπηγιακῆς μονῆς Φανερωμένης δίδωται αὐτῷ κατὰ μῆνα μία τουρκικὴ λίρα, χορηγηθῇ δ' ἅμα αὐτῷ ὑπὸ τοῦ σεβ. μητροπολίτου Κυζίκου ἐκκλησιαστικόν τι ὀφφίκιον. Ἡ ἀπόφασις ἠγγέλθη τῷ σεβ. μητροπολίτῃ Κυζίκου καὶ τῷ αἰδεσιμ. ἐπιστάτῃ τῆς ἱερᾶς μονῆς Φανερωμένης.

Ἐκκλησιαστικὴ Μουσική. — Χθὲς, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς πατριαρχικῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἐγένετο, μετὰ μεσημβρίαν, ἡ πέμπτη ἐπέτειος τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου. Κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ γενομένην ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ θείαν λειτουργίαν ἐχοροστάτησεν ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου σεβασμ. μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Ἰωακεὶμ, ὃς προέστη καὶ τῆς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ ὁμηγύρεως, πολλοῦ φιλομούσων πλήθους συρρεύσαντος, οὗ προεκάθηντο οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες καὶ σχολάζοντες μητροπολῖται. Παρῆσαν ἐπίσης ὁ ἐξοχ. πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ἰ. Γρυπάρης, καὶ οἱ πανοσιολογ. ἐπίτροποι τοῦ Ἁγίου Τάφου καὶ τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς. Τοῦ τεχνικοῦ μέρους τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθέντος προγράμματος ἐκτελεσθέντος, ὁ ἱεροψάλτης Πανόρμου κ. Πέτρος Φιλανθίδης, ἀσχολούμενος, ὡς γνωστὸν, εἰς συλλογὴν δημωδῶν ἑλληνικῶν μελωδιῶν, ἀνέγνω τὸν πανηγυρικόν. Ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος ηὐχαρίστησε τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ἐπὶ τῇ πρὸς τὸ σωματεῖον χορηγουμένῃ προστασίᾳ καὶ πᾶσι τοῖς συνελθοῦσιν. Ὁ σεβασμ. πρόεδρος κηρύξας τὴν λῆξιν τῆς συνεδρίας ἡρμήνευσε τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἀναγγείλας ἅμα καὶ τὴν αὐθήμερον ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὅπως αἱ ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν πατριαρχ. Θρόνον ἱεραὶ ἐνοριακαὶ καὶ σταυροπηγιακαὶ μοναὶ χορηγῶσιν ἀνὰ μίαν λίραν ἑκάστη κατ' ἔτος πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Συλλόγου καὶ λειτουργίαν ἀπρόσκοπτον τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ὡς πράττουσιν ἤδη αἱ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱεραὶ μοναί. — Ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ Συλλόγου πεντάλιρον προσφορὰν ἐποιήσατο ἔναγχος ὁ ἐν Μασσαλίᾳ φιλόμουσος ὁμογενὴς κ. Περικλῆς Γ. Ζαρίφης.

Χοροστασία.—Ἐπὶ τῇ αὔριον ἀγομένῃ ἑορτῇ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐχοροστάτησε σήμερον, κατὰ τὸν ἑσπερινὸν, ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐν Γαλατᾷ, πολλοῦ πλήθους εὐσεβῶν προσκυνητῶν παρισταμένου.

Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.—Τοῦ ἐν Γαλατᾷ μετοχίου τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει βατοπεδινῆς σκήτης τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου πανηγυρίζοντος τῇ π. κυριακῇ, ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τῷ ἐνταῦθα ἀντιπροσώπῳ τῆς ἑορταζούσης σκήτης τὰς πατριαρχικὰς προσρήσεις διὰ τοῦ ἱερολογ. δευτερεύοντος κ. Βενιαμίν. — Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς συγχαρητικὰς προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου καὶ τῷ αὐθήμερον τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ἄγοντι ἐξοχ. Ἀνδρέᾳ Κοπάσῃ ἐφέντῃ, μέλει τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους, ὅστις προχθὲς ἐπισκεψάμενος τὴν Α. Θ. Π. ηὐχαρίστησεν αὐτῇ.

Ἅγιον Ὄρος.—Χθὲς ἀνεχώρησεν εἰς Ἅγιον Ὄρος, τυχὼν τῆς ἀδείας τῆς ἱερᾶς αὐτόθι Συνάξεως, ὁ πανοσιολ. ἐνταῦθα ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀρχιμ. κ. Θεόφιλος Σταυρονικητηνὸς, ὃς ἐπιστρέψει μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ δωδεκαημέρου.

Ἱερὰ Μονὴ Σινᾶ.—Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ λήξαντος μηνὸς ἀφίκετο εἰς Κάϊρον, ὅπου καὶ διαμένει, ὁ πανιερ. ἀρχιεπίσκοπος Σινᾶ καὶ Ραϊθοῦ κ. Πορφύριος, τῆς ὑγιείας αὐτοῦ μικρὸν βελτιωθείσης.

Φιλόπτωχος Ἀδελφότης Φαναρίου. — Τῇ κυριακῇ, γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τῆς Φιλοπτώχου ταύτης ἀδελφότητος, ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐν Φαναρίῳ Λέσχης «Μνημοσύνης», ἐν ᾧ τὰς συνεδρίας

αὐτῆς ποιεῖται ἡ Ἀδελφότης, ἐξελέγησαν μέλη τοῦ διὰ τὸ β' ἔτος διοικητικοῦ συμβουλίου, ὑπὸ πρόεδρον τὸν ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ αὐτῆς ἐπιβαλλόμενον Μ. πρωτοσύγκελλον, οἱ κκ. Κ. Ζαχαριάδης, καθηγητής, καὶ Γ. Κ. Πλαμήδης, ἰατρός, ἀντιπρόεδροι· Ἐλευθ. Γρ. Ταπεινός, δικηγόρος, γενικὸς γραμματεύς, Ἰάκωβος Σ. Ἀγγελίδης, εἰδικός, Θεοδ. Θεοδοσιάδης, ταμίας, καὶ Βασ. Κ. Πλαμήδης, λογιστής. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἓξ συμβούλων ἀνεβλήθη, διὰ τὸ προκεχωρηκὸς τῆς ὥρας.

—Φιλόπτωχος Ἀδελφότης κυριῶν ἐν Καβάλλᾳ. — Ὑπ' ὄψιν ἔχομεν φυλλάδιον κομψὸν ἐξ ἑπτὰ σελίδων, περιέχον εὐκρινῶς σύντομον λογοδοσίαν τοῦ γυναικείου τούτου σωματείου, ὅπερ ἐκ προσφορῶν προκιρετικῶν καὶ συνδρομῶν τῶν μελῶν ἀθροῖσαν 55293 γρόσια ἀργυρᾶ, ἐξώδευσε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 11119 πρὸς θεραπείαν ἀναγκῶν τινῶν τοῦ νοσοκομείου τῆς ἐν Καβάλλᾳ φιλοτίμου ὁμογενοῦς κοινότητος, κατέχον καὶ ἀποθεματικὸν κεφάλαιον ἐξ 41000 γροσίων κατατεθειμένων ἐπὶ τόκῳ 6 τοῖς ἑκατόν. — Ἐκ τῶν προκιρετικῶν συνδρομῶν ἐξέχουσιν αἱ τῶν κυριῶν Wix, ἐξ 20 λιρῶν τουρκικῶν, Ραΐση καὶ Χαρισιάδου ἐκ δέκα, καὶ πολλῶν ἀνὰ πέντε. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνδρομῶν προτάτεται ἡ τοῦ προστάτου τῆς κοινωφελοῦς ἐπιχειρήσεως σεβασμ. μητροπολίτου Ξάνθης κ. Ἰωακείμ. — Εὐχόμεθα πᾶσαν εὐδοκίμησιν ἐν πνεύματι χριστιανικῆς ἀγάπης εἰς τὸ κάλλιστον ἔργον τοῦτο.

ΟΙ ΜΕΛΕΤΩΝΤΕΣ ΤΑ ΚΑΘ' ΗΜΑΣ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ παρακολουθοῦντες τούτοις ἀπὸ πολλοῦ γινώσκουσι πόσον ἀπό τινων ἐτῶν πνεῦμα νεωτερισμοῦ καὶ ξένον ὅλως πρὸς τοὺς ἡμετέρους ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς διήγειρε παρά τισι τῶν ἐπέκεινα τοῦ Ἴστρου διάθεσιν ὅπως, ἀδραῖς παροχαῖς χρημάτων προερχομένων ἐκ δημευθεισῶν ἱερῶν περιουσιῶν ἑλληνικῶν μοναστηρίων, ἐνσπείρωσι διχοστασίας καὶ διαιρέσεις μεταξὺ γραικῶν καὶ γραικοβλάχων, κατοίκων τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, ἡνωμένων μὲν ἐν τῷ ὀρθοδόξῳ δόγματι, μηδέποτε δὲ φαντασθέντων ἐθνολογικήν τινα διαφορὰν μεταξὺ αὐτῶν, ἀλλ' ἐν παντί, κατά τε τοὺς παρελθόντας χρόνους καὶ μέχρις ἡμῶν ἀδιαρρήκτως συνδεδεμένων. Εὐτυχῶς, εὐάριθμοι λίαν εἰσὶν οἱ παρασυρθέντες ὑπὸ τοῦ κοινοφανοῦς τούτου ρεύματος τῆς διαφθορᾶς τῶν συνειδήσεων τῶν καλῶν τούτων ὀρθοδόξων, ὀλίγοι δὲ χρημάτων ἐρασταὶ ἐσαγγηνεύθησαν ὑπὸ τῆς ἐν ἑτέρῳ κράτει σχηματισθείσης προπαγάνδας, ἥτις οὐδαμῶς ἀποκάμνουσα προβαίνει καὶ περαιτέρω, χρήματα ἀπαιτοῦσα, ἵνα χωρήσῃ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, εἰς ἐγκαθίδρυσιν ἐπισκόπου περιοδευτοῦ, πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν εὐσεβῶν τούτων ὁμογενῶν, τῶν κατοικούντων ἐν τοπίοις οὐχὶ συγκεκεντρωμένοις.

Λυπούμεθα ὅτι οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα τυρβαζόμενοι πέραν τῶν ὀχθῶν τοῦ Δουνάβεως ἀγνοοῦσι τὸ παλαίφατον «πρὸς κέντρα λακτίζειν», διότι ἐν ἐνεργείαις τοιαύταις εὑρήσουσιν ἐνώπιον αὐτῶν ἀκαταγώνιστα τείχη, καὶ ὅτι τὰ τοιουτοτρόπως ὑπ' αὐτῶν ἐπιζητούμενα ἀντίκεινται λόγοις πολλοῖς ἐκκλησιαστικοῖς καὶ κανονικοῖς, οὓς οὐδεὶς δύναται ν' ἀθετήσῃ.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΤΙΝΕΣ εὐρωπαϊκῶν φύλλων, ἰδ'ᾳ γαλλικῶν, ἀγνοοῦντες μὲν τὰ καθ'ἡμᾶς, πιθανῶς δ' ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῶν ἐχόντων συμφέρον εἰς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπισκίασιν καὶ τὴν παραμόρφωσιν τῶν πραγμάτων, διέστρεψαν οὐσιωδῶς τὴν ἐσχάτως ἀποσταλεῖσαν πρὸς τοὺς πανιερ. ἐν Μακεδονίᾳ ἀρχιερεῖς πατριαρχικὴν ἐγκύκλιον, καὶ ἀπέδωκαν αὐτῇ πνεῦμα καὶ σκοπόν, μὴ ἀπαντώμενα ἐν αὐτῇ, μηδ' ἐξαγόμενα ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου γράμματος, ὅσον καὶ ἂν ζητήσῃ τοιαῦτα ἐν αὐτῷ ὁ γινώσκων καλῶς τὴν ἑλληνικήν, ἅπερ ἀδύνατον ὅλως ἐν αὐτῇ νὰ εὕρῃ ὁ τοιοῦτος, πολλῷ δὲ περισσότερον ὁ μὴ ἐννοῶν αὐτήν. Οἱ γράψαντες ὅτι τῆς πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου ταύτης ὁ σκοπὸς ἐστὶν ὁ ἐκροβισμὸς καὶ ὁ προσηλυτισμὸς τῶν ἐν ταραχῇ εὑρισκομένων βουλγάρων, πολλὰ ὑποστάντων ἐκ τῆς ἔξωθεν ἐπιδρομῆς στοιχείων ταραχοποιῶν, οὐδὲν ἀληθὲς εἶπον, δηλοῦσι δὲ πρόθεσιν διαστροφῆς τῶν κειμένων. Ἡ ἐγκύκλιος συμβουλεύει καὶ ἐπιβάλλει τὴν εἰρήνην, τὴν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὴν ἐν ἁρμονίᾳ συμβίωσιν μετὰ τῶν συνοίκων λαῶν, μεθ'ὧν ἐπὶ αἰῶνας συζῶσιν.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

Η ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΙΑΣ

ὑπὸ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Χ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ*

Δ.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῆς γυναικός.

Ἐν τῇ Π. Δ. ἡ γυνὴ εἰκονίζεται ὡς ὂν τὴν ἀρχὴν ἔχον ἀπ' αὐτῆς τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἁγιότητος, ἀφ' ἧς καὶ ὁ ἀνήρ, τὸν αὐτὸν δὲ ὕψιστον ἐπίσης σκοπόν. Ἡ γυνὴ ἀποτελεῖ «σάρκα ἐκ τῆς σαρκὸς» τοῦ ἀνδρός[12]. Καὶ αὕτη, ὡς οὗτος, φέρει ἐν τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ τὴν εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ αὐτῆς[13]. Καλεῖται «βοηθὸς»[14] αὐτοῦ καὶ μετέχει τοῦ σκοποῦ τοῦ γάμου ὡς ἀπαραίτητον συμπληρωματικὸν ἥμισυ τοῦ καθόλου ἀνθρώπου[15]. Ἐξ ἴσου πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τυγχάνει ὑπεύθυνος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ νόμου[16]. Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἰσχυρισθῶμεν, ὅτι ἐν τῷ γάμῳ ἡ γυνὴ ἦν καθ' ὁλοκληρίαν αὐτεξουσία, ὥστε νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ τὴν ἐφ' ἑαυτῆς τοῦ ἀνδρὸς ὑπεροχήν· δὲν κατεῖχεν ὅμως καὶ θέσιν δούλης ἀπέναντι αὐτοῦ, ἀλλὰ σχετικήν τινα ὑπακοὴν λογικὴν ὤφειλε νὰ δεικνύῃ καὶ τοῦτο μετὰ τὴν πτῶσιν, ὡς σημεῖον τιμωρίας διὰ τὸ ἑαυτῆς ἁμάρτημα[17]· ἡ ἐξουσία ἐν γένει τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τὴν γυναῖκα ὤφειλε νὰ ὑποτάσσηται εἰς τὴν ὑψηλοτέραν δύναμιν τῆς συζυγικῆς ἀγάπης καὶ τοῦ φίλτρου. Πρὸς τοῦτο δὲν στερούμεθα μαρτυριῶν ἐκ τῆς Π. Δ. Ἡ σύζυγος τοῦ Ἐλκανᾶ Ἄννα ἐν τῇ προσευχῇ αὐτῆς ὅλως ἀνεξαρτήτως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ συζύγου ἀφιεροῖ ἐκ τῶν προτέρων τὸν υἱὸν αὐτῆς τῷ Θεῷ[18]. Ἐν Σωμὰν «γυνὴ μεγάλη» προσεκάλεσε τὸν Ἐλισαῖον παρ' ἑαυτῇ ἄνευ προηγηθείσης τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἀδείας[19]. Ὅτε δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀβρακὰμ σταλεὶς ἔμπιστος θεράπων πρὸς ἐκζήτησιν νύμφης διὰ τὸν Ἰσαὰκ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ναχὼρ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, οἱ γονεῖς ἐζήτησαν τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς πρότερον[20].

Ἡ τοιαύτη τῆς γυναικὸς θέσις ἀπέναντι τοῦ ἀνδρὸς ἐξασφαλίζει τὸν σχηματισμὸν **οἰκογενείας** ἐρειδομένης ἐπὶ ὑψηλῶν ἠθικῶν βάσεων καὶ τοιαύτην ἀκριβῶς νοεῖ αὐτὴν ἡ Π. Διαθήκη. Ἀληθὴς ἐντρύφησις τυγχάνει ἡ ἠθικὴ εἰκὼν τῆς ἐν ταῖς σελίσι τῆς Π. Δ. περιγραφομένης καλῆς συζύγου, αἱ ἠθικαὶ ἀρεταὶ τῆς ὁποίας ἐν αὐτῇ διαζωγραφοῦνται μετὰ μαγευτικῆς χρωμάτων ἀφελοῦς ἁρμονίας. Ἡ τοιαύτη ἀγαθὴ σύζυγος ἀποτελεῖ ἀληθῆ θησαυρὸν διὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὴν ὅλην οἰκογένειαν· ἡ πρόσκτησις αὐτῆς προτιμᾶται καὶ αὐτῶν τῶν τέκνων καὶ τυγχάνει τιμιωτέρα καὶ τῆς κτήσεως ὁλοκλήρου πόλεως[21], ἡ κτῆσις δὲ τῆς φιλίας τοιαύτης γυναικὸς καὶ ἡ μετ' αὐτῆς συμβίωσις θεωρεῖται ἀγαθωτέρα πάσης ἄλλης φιλίας[22]. Μακάριος ὁ ἀνὴρ ἀγαθὴς γυναικὸς[23], ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ διπλασιάζεται, διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὴν κρατίστην διὰ τὸν ἄνθρωπον μερίδα, παρεχομένην μόνον τοῖς τὸν Κύριον φοβουμένοις[24], διὸ καὶ τοιαύτη γυνὴ τυγχάνει Θεοῦ δῶρον[25]. Δόξαν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς[26] ἀποτελεῖ σύζυγος μειλιχία, σώφρων, σιγηλή, αἰδήμων, ὡραία[27]. Ἡ τοιαύτη γυνὴ ἀποτελοῦσα τὴν ὑψίστην τοῦ ἀνδρὸς χαρὰν τυγχάνει ὑπερτέρα καὶ χρυσοῦ κτήσεως[28], διὸ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐδέποτε αὐτῆς χωρίζεται. Παραδείγματα δὲ τοιούτων ἐναρέτων γυναικῶν ἀφθονοῦσιν ἐν ταῖς δέλτοις τῆς Π. Δ. Τῇ τοιαύτῃ γυναικὶ ἀντίκειται ἡ «κακὴ» λεγομένη γυνὴ μετὰ τῶν παντοειδῶν αὐτῆς κακιῶν καὶ ἐλαττωμάτων καὶ τοῦ δυστρόπου αὐτῆς χαρακτῆρος, οὖσα τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ πλήρης ὄλεθρος[30], διότι εἰσδύει εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ βλάπτει αὐτῇ ὡς «σκορπίος»[31]. Τοιαῦται τυγχάνουσιν αἱ γυναῖκες τῶν Σαμψὼν[32], Μελχὼλ[33], Ζωσάρα[34], Ἰὼβ[35], ἡ Δαλιδὰ[36], ἡ Ἰεζάβελ[37] καὶ ἄλλαι.

Σ. Ὁ χαρακτὴρ τῆς ἁγιογραφικῆς οἰκογενείας ἔτι

---

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 502—504.

12) Γεν. Β, 22.

13) Αὐτόθι Α, 26—27. Β, 18 «ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν».

14) Αὐτόθι Β, 18. Τωβ. Η, 6.

15) Γεν. Α, 28 «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε . . . ».

16) Αὐτόθι Β, 17. Γ, 16. Ἀριθμ. Ε, 6—8. Δευτερ. 15, 6—10. ΙΖ, 2—5.

17) Γεν. Γ, 16 «καὶ αὐτός σου κυριεύσει».

18) Α' Βασιλ. Α, 11. Ὡς ἐκ τοῦ Α, 24—28 δῆλον, ὅτι ὁ ἀνὴρ ὑπετάχθη ἀμεμψιμοίρως τῇ θελήσει τῆς γυναικός.

19) Δ' Βασιλ. Δ, 8 κ. ἑ.

20) Γεν. ΚΔ, 57—58. Παρατηρητέον ἐνταῦθα, ὅτι τὰ πρὸς τὴν μνηστὴν καὶ τοὺς γονεῖς ὑπὸ τοῦ Ἀβραὰμ σταλέντα π

δῶρα δέον νὰ ἐκληφθῶσιν οὐχὶ ὡς **τιμὴ** πρὸς ἐξαγορὰν αὐτῆς ὥς τινες φρονοῦσι, κατὰ τὰ καὶ σήμερον παρὰ λαοῖς τισιν εἰθισμένα, ἀλλ' ὡς τεκμήριον ἀγάπης καὶ τιμῆς, ὡς καὶ ταῦν παρ' ἡμῖν παραδέδεκται.

21) Σοφ. Σειρ. Μ, 19. 22) Αὐτόθι Μ, 23

23) Αὐτόθι ΚΕ, 8. 24) Αὐτόθι ΚΣΤ', 1-3.

25) Γεν. ΚΔ, 48. 26) Παροιμ. ΙΑ, 16 ΙΒ, 4.

27) Σοφ. Σειρ. ΚΣΤ', 13-18. Παροιμ. ΙΔ, 1.

28) Σοφ. Σειρ. Ζ, 19. Παροιμ. ΙΗ, 22.

29) Σοφ. Σειρ. Ζ, 26. 30) Παροιμ. ΙΒ, 4.

31) Αὐτόθι ΙΒ, 7 κ. ἑ. 32) Κριτ. ΙΔ, 15 17.

33) Β' Βασιλ. ΣΤ', 16.

34) Ἐσθ Ε, 14.

35) Ἰὼβ Β, 9.

36) Κριτ. ΙΣΤ'. 4, 6.

37) Γ' Βασιλ. ΚΑ, 25.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ ІМЕНІ І. МЕЧНИКОВА

μᾶλλον φωτίζεται διὰ τῆς ἀνασκοπήσεως τοῦ ἠθικοῦ ποιοῦ τῶν τέκνων καὶ τῆς σχέσως αὐτῶν πρὸς τοὺς γονεῖς. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου πλεῖσται ὅσαι συμβουλαὶ καὶ νομοθετήματα ἀπαντῶσιν ἐν τῇ Π. Δ. Τὰ τέκνα πρέπει νὰ σέβωνται τοὺς ἰδίους γονεῖς, ἄλλως ὑποβάλλονται εἰς τιμωρίας αὐστηροτάτας οὐδὲ τοῦ θανάτου ἐξαιρουμένου[38], διότι ἀσεβῶς πρὸς αὐτοὺς προσφερόμενοι παραβαίνουσι μίαν τῶν θείων ἐντολῶν[39], ἐκτὸς δὲ τούτου τοιαύτη αὐτῶν διαγωγὴ ἔχει λίαν λυπηρὰ ἐπακόλουθα[40]. Ὀφείλουσι λοιπὸν νὰ ἦνε εὐπειθῆ καὶ ὑπήκοα, ἵνα ταῖς συμβουλαῖς τῶν γονέων κτήσωνται στέφανον ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν καὶ χρυσοῦν περιδέραιον τῷ τραχήλῳ[41]· ὁ δὲ τῆς σοφίας τῶν γονέων αὐτοῦ καταγελῶν καλεῖται ἄφρων[42] καὶ ἀμέριμνος περὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν[43]. Συνελόντι εἰπεῖν τὸ πλεῖστον τῆς Σοφίας Σολομῶντος, τῶν Παροιμιῶν καὶ τῆς τοῦ Σειρὰχ ἀποτελεῖται ἐκ συμβουλῶν ρυθμιστικῶν τῆς διαγωγῆς τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς, ὅπερ καταδείκνυσι τὴν τάσιν τῆς Π. Δ. τοῦ καταρτίσαι οἰκογένειαν ἐρειδομένην ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων βάσεων τῆς οἰκογενειακῆς ἠθικῆς. Ἐντεῦθεν ὁ καλὰ κεκτημένος τέκνα θεωρεῖται εὐδαίμων[44] καὶ στηρίζει τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα[45], ἀφοῦ τὰ προσόντα ἢ αἱ ἐλλείψεις τῶν τέκνων ἀνακλῶνται ἐν αὐτοῖς ἐκ τῶν γονέων.

Γενικῶς δ' εἰπεῖν εἰς τὴν τήρησιν τοῦ ἠθικοῦ τῆς οἰκογενείας γοήτρου ἀναφέρονται πλεῖστα ὅσα σοφὰ καὶ ἀξιοσημείωτα διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καὶ τὸν ἑβρ. λαὸν νομοθετήματα ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Μωϋσέως. Τῷ προσφάτως νυμφευθέντι ἐπιτρέπεται νὰ ἀπόσχῃ τῆς ἐν πολέμῳ στρατεύσεως· μένει οἴκοι πρὸς εὐφροσύνην τῆς γυναικός[47]. Ὑπάρχουσιν ἐνδείξεις, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτὴ ἐθήλαζε τὰ ἴδια τέκνα[48] ἐνίοτε μάλιστα μέχρι καὶ τοῦ τρίτου ἔτους[49], Ἡ ἐν γαστρὶ ἔχουσα γυνὴ ἀπήλαυεν ἰδιάζοντος σεβασμοῦ[50]. Ἡ μοιχεία ἀπηγορεύετο[51] καὶ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρότατα ὡς καὶ ἡ πορνεία[52]. Ἀληθές, ὅτι τὸ διαζύγιον ἐπετρέπετο ὑπὸ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου[53]. ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ὑποδείκνυνται καὶ ἀποχρῶντες πρὸς τοῦτο λόγοι ὡς π. χ. δῆλον ἐκ τοῦ Δευτερ. ΚΔ, 1, ἔνθα ὁ λόγος περὶ «ἀσχήμου πράγματος» παρὰ τῇ γυναικί (ἔκφρασις διαφοροτρόπως ἑρμηνευομένη)· ἐπ' ἴσης δὲ καὶ ἐν Ματθ. 19, 8 ἀναφέρεται ὡς αἴτιον αὐτὸ τὸ σκληροτράχηλον τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Περὶ ἄλλης τινὸς αἰτίας, τῆς καὶ σπουδαιοτέρας, καθ' ἡμᾶς, ἐν οἰκείῳ τόπῳ.

38) Ἔξοδ. ΚΛ, 15-16.
39) Ἔξοδ. Κ, 12.
40) Σοφ. Σολ. Κ, 20. Παροιμ. 30, 17 (κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἱ. Σ. Ρωσ. ἐγκεκρ. [μετάφρ.])
41) Παροιμ. Α, 8-9. ΣΤ', 21-22. Δ, 1. ΚΓ, 22.
42) Αὐτ. ΙΕ, 5.
43) Παροιμ. 15, 32 (ρωσ.)
44) Σειρ. ΚΕ, 7·
45) Αὐτ. Μ, 19.
46) Αὐτ. ΙΑ, 28.
47) Δευτερ. ΚΔ, 5.
48) Βασιλ. Α, 23.
49) Β' Makkab Z, 27.
50) Ἔξοδ. ΚΑ, 22.
51) Αὐτ. Κ, 13, 17.

Ε.

Ἀνάπτυξις τῆς τελεολογίας τοῦ γάμου ὡς χειραγωγὸς πρὸς τὴν κατανόησιν τῶν περὶ παρθενίας βλέψεων τῆς Π. Δ.—Ἡ σημασία τῆς περὶ Μεσίου ἐπαγγελίας.—Ἡ στείρωσις καὶ αἱ παλλακαί.—Levirat καὶ διαζύγιον.

Ἀναθεωρήσαντες ἐν τοῖς πρόσθεν τὰ κατὰ τὴν ἁγιογραφικὴν ἀντίληψιν τοῦ γάμου, τῆς ἐπ' αὐτὸν ἐρειδομένης οἰκογενείας καὶ τῆς θέσεως τῆς γυναικὸς ἐν τῇ Π. Δ., μεταβαίνομεν νῦν εἰς τὸ ζήτημα τῆς παρθενίας αὐστηρῶς καὶ ἐν τούτῳ ἐχόμενοι τῶν ἐνδείξεων τῆς αὐτῆς πηγῆς. Πρὸς τοῦτο δέ, μὴ ὑπαρχουσῶν τοιούτων ἐνδείξεων ἀπ' εὐθείας ἐκφαινομένων, ἵνα καταντήσωμεν εἰς σαφές τι καὶ ἀληθὲς ἐξαγόμενον ἀνάγκη, ὅπως ἀκολουθήσωμεν πλαγίαν τινὰ ὁδὸν ἐπίσης ἀσφαλῆ καὶ βεβαίαν ἐπὶ τῇ βάσει πάντων τῶν σχετικῶν δεδομένων ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἱερῷ κειμένῳ. Καὶ εἰς τοιαύτην ὁδὸν εἰσάγει ἡμᾶς ἡ ἐξέτασις τῆς τελεολογίας τοῦ γάμου ἀπὸ τῆς ἁγιογραφικῆς αὐτοῦ ἀπόψεως.

Πρὸς τίνα σκοπὸν λοιπὸν ἐξηγιάσθη ὁ γάμος καθόλου;

Ἀπάντησιν ὀρθὴν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο δυνάμεθα νὰ διατυπώσωμεν ἐξετάζοντες τὸ ζήτημα ἀπὸ διττῆς ἀπόψεως· ὀφείλομεν δῆλον ὅτι νὰ ἐρευνήσωμεν τίς ὁ σκοπὸς τοῦ γάμου ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει γενικῶς καὶ μερικώτερον παρὰ τῷ λαῷ τοῦ Ἰσραήλ.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δὲν θὰ εὑρεθῶμεν εἰς τὴν ἀνάγκην ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐρευνῶμεν ἐν τῇ Π. Δ. ἐν αὐτῇ αὐτῆς τῇ πρώτῃ σελίδι ἀναγινώσκομεν τοὺς ἑξῆς λόγους τοῦ Δημιουργοῦ ἀπευθυνομένους πρὸς τὸ πρωτόπλαστον ζεῦγος «αὐξά-

52) Παροιμ. ΣΤ', 25-35.
53) Ἰδ. Δευτερ. ΚΔ, 1. Ἱερεμ. Γ, 1. Ματθ. 5, 31. 19,7. Μάρκ 10, 4.

ΗΛΙΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΕΧΝΙΚΟΒΑ

νεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς»[54]. Σκοπὸς λοιπὸν τοῦ γάμου δ' ἅπασαν ἐν γένει τὴν ἀνθρωπότητα τυγχάνει ἡ τεκνοποιία καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τοῦ εἴδους· τὰ ἔκγονα ὀφείλουσι ν' ἀκολουθήσωσι τῷ παραδείγματι τῶν τοκέων ἐρχόμενα εἰς γάμου κοινωνίαν συνῳδὰ τῇ ἐντολῇ τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τῆς πρὸς τὴν Εὔαν ἀπευθυνθείσης θείας κατάρας μετὰ τὴν παράβασιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ δῆλον, ὅτι ὁ κυριώτερος σκοπὸς τῆς δημιουργίας τῆς γυναικὸς συνίστατο ἐν τῇ τεκνοποιίᾳ, διὸ καὶ ἡ κατάρα ἀναφέρεται εἰς τοῦτο ἀκριβῶς τὸ σημεῖον, ὡς ἔχον τὴν μεγίστην σπουδαιότητα καὶ σημασίαν διὰ τὴν ἐκ τῆς γυναικὸς μέλλουσαν νὰ προέλθῃ γενεάν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τῆς γυναικὸς διῆκε διὰ σύμπαντος τοῦ ἐξ αὐτῆς σπέρματος[56].

Ἀλλὰ, κατὰ τὸ ἁγιογραφικὸν κείμενον, οἱ πρωτόπλαστοι δὲν ἐτήρησαν ἐπὶ μακρὸν τὴν ἀναμάρτητον αὐτῶν ἐν τῷ παραδείσῳ κατάστασιν καὶ πεσόντες προὐκάλεσαν τὴν θείαν κατάραν. Εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς κατάρας ταύτης ὑπέκυψε καὶ σύμπαν τὸ ἐκ τῆς προμήτορος προελθὸν ἀνθρώπινον γένος. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἀπείρῳ Αὐτοῦ ἐλέει δὲν καταλιμπάνει τὴν ἀνθρωπότητα ὅλως ἀνευ ἐλπίδος ἐπὶ ἀγαθώτερον καὶ κρεῖσσον μέλλον καὶ ἐπαγγέλλεται αὐτῇ, ὅτι ἐλεύσεταί ποτ' ἦμαρ, ὅτε τὸ σπέρμα τῆς γυναικὸς συντρίψει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφεως[57]. Ἡ τοιαύτη ὑπόσχεσις ἀποτελεῖ τὴν πρώτην περὶ Μεσίου ἐπαγγελίαν καὶ ἐν τῇ ἐλπίδι τοῦ Ἰσραὴλ τῇ ἀφορώσῃ εἰς τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ συνίστανται ἡ **δευτέρα** ἀκριβῶς ἄποψις τῆς τελεολογίας τοῦ γάμου τῆς Π. Δ. Ἕκαστος Ἰσραηλίτης εἶχε τὸ ἠθικὸν καθῆκον νὰ τεκνοποιῇ ἐν τῇ προσδοκίᾳ μετὰ τοῦ ὅλου ἐκλεκτοῦ τοῦ Θεοῦ λαοῦ, ὡς μέλος αὐτοῦ, τῆς ἐλεύσεως τοῦ Λυτρωτοῦ. Καὶ οὕτω βλέπομεν, ὅτι ἅμα τῇ ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξώσει τῶν πρωτοπλάστων «Ἀδὰμ ἔγνω Εὔαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε τὸν Κάϊν καὶ εἶπεν «ἐκτησάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ Θεοῦ[58]». Ἀπὸ τοῦ χρονικοῦ τούτου σημείου ἄρχεται ἡ «πλήθυνσις» τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἐντεῦθεν ἐν ἑκάστῃ σχεδὸν σελίδι τῆς Π. Δ. ἀκαταπαύστως ἀπαντῶμεν τεκνογονίας, δυνάμεθα δ' εἰπεῖν, ὅτι ἐν ἁπάσῃ τῇ Π. Δ. ἅπασα ἡ ἱστορία τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ σύγκειται ἐξ ἐπὶ μέρους ἱστοριῶν πατέρων, μητέρων καὶ τέκνων. «Ἡ Θρησκεία—λέγει λίαν ἐπιτυχῶς ὁ Ρόζανωφ[59]—εἶνε κατ' οὐσίαν προσευχαὶ πατέρων ὑπὲρ τέκνων, μητέρων ὑπὲρ τῶν αὐτῶν· προσευχαὶ τέκνων ἐπαναλαμβανόντων τὰς λέξεις τῶν τροφῶν αὐτῶν». «Ἐν τῇ ἁγίᾳ Γραφῇ — λέγει ὁ αὐτὸς ἀλλαχοῦ[60]—αἰωνίως γεννῶσι, γεννῶσι μετὰ φίλτρου, ἐν θυμιάματι «εὐλογιῶν» καὶ ἐν παγκοίνῳ χαρᾷ· οἱ προφῆται προφητεύουσι περὶ τοκετῶν..... (Ἰεζεκιὴλ καὶ πάντες σχεδόν)· οἱ χρονογράφοι περὶ αὐτῶν γράφουσιν, ὁ νομοθέτης περὶ τούτων νομοθετεῖ (Δευτερονόμιον), ὡσεὶ πράγματι πρόκειται ἡμῖν ἱερὸς τοκετῶν οἶκος, ὡσεὶ ἀληθῶς, **κατὰ τὴν ἀκριβῆ τῇ Εὔᾳ ἐπαγγελίαν,** διὰ τῶν γεννωμένων βρεφῶν συντρίβεται ἡ κεφαλὴ τοῦ ὄφεως». Κατὰ τὸν Morin[61] «tout ce que l' histoire nous apprend des patriarches de ce temps là, c' est qu' ils prenaient et donnaient des femmes; c' est qu' ils mirent au monde des fils et des filles, et puis moururent, comme s' ils n' avaient eu rien de plus important à faire». Οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ὤφειλον ἐν καιρῷ νὰ ἔλθωσιν εἰς γάμου κοινωνίαν πρὸς συνεχισμὸν τῶν γόνων μέχρι τοῦ «πληρώματος τοῦ χρόνου», ὅτε ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς γυναικὸς μέλλει νὰ προέλθῃ ὁ ἐπηγγελμένος Μεσίας. Καὶ τοῦτο τυγχάνει τόσῳ σπουδαῖον καὶ ἀπαραίτητον, ὥστε ἀποτελεῖ σχεδὸν αὐτὴν ταύτην τὴν οὐσίαν τῆς θρησκείας, τὴν θρησκείαν δὲ ταύτην διαδοχικῶς οἱ πατέρες μετέδιδον εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ ἀνέτρεφον ἐν αὐτῇ τοὺς ἀπογόνους των.

(ἕπεται συνέχεια)

54) **Α, 28.**
56) **Αὐτόθι Γ, 16.**
57) **Γεν. Γ, 15.**
58) **Αὐτ. Δ, 1.**
59) **Ἐν τῷ κόσμῳ τοῦ ἁλύτου καὶ τοῦ ἀσαφοῦς,** σιλ. 63.
60) **Αὐτόθι** σελ 262.
61.(t. VI. P. II. p. 601.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς ἱερᾶς Μ. Λαύρας*

ὑπὸ

ΑΛΕΞ. ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ

9.

Σαμουὴλ πατριάρχου.

Ὁσιώτατοι καθηγούμενοι καὶ προηγούμενοι τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος ἱερῶν ἡμετέρων πατριαρχικῶν καὶ σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, προεστῶτές τε καὶ γέροντες καὶ ταξειδιῶται κ.τ.λ.

Γνωστὴ εἶναι εἰς ὅλους ἡ ἐπικρατοῦσα ἀρχαία καλὴ τάξις καὶ συνήθεια εἰς ὅλα ταῦτα τὰ ἱερὰ μονα-

* συνέχεια ἀπὸ σιλ. 507.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОНУ імені І.І. МЕЧНИКОВА

στήρια περὶ τῶν ταξειδιωτῶν πατέρων, ὅπως ὅσοι δηλαδὴ ἐκ τῶν πατέρων τῶν ἱερῶν τούτων μοναστηρίων ἀπέρχωνται εἰς τὰς κατὰ μέρος ἐπαρχίας ἀπεσταλμένοι κατὰ καιρούς, χάριν ἐλέους καὶ βοηθείας τῶν μοναστηρίων αὐτῶν, νὰ διατρίβωσιν εἰς ἃ διορίζονται ταξείδια μέχρι τετραετίας, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τεσσάρων χρόνων τοῦ ταξειδίου αὐτῶν νὰ ἐπιστρέφωσιν αὖθις εἰς τὰ μοναστήρια ἕκαστος καὶ νὰ κάμνωσι τὴν παράδοσιν τῆς ἐλεημοσύνης ὅπου ἐσύναξαν παρὰ τῶν χριστιανῶν διὰ νὰ βοηθῶνται μὲν καὶ τὰ μοναστήρια ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἄλλον τινὰ πόρον κυβερνήσεως δὲν ἔχουσι, καθὼς εἶναι πασίδηλον, παρὰ τὴν παρὰ τῶν χριστιανῶν διδομένην ἐλεημοσύνην, νὰ καταγράφωνται δὲ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν βοηθησάντων καὶ συνδραμόντων χριστιανῶν εἰς τὰ μοναστήρια διὰ νὰ μνημονεύωνται αἰωνίως καὶ ἀεννάως κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ οἱ ἐπιστρέφαντες ταξειδιῶται πατέρες νὰ διορίζωνται πάλιν εἰς ἄλλα ταξείδια κατὰ τοὺς ἀρχαίους μοναστηριακοὺς ὅρους, διὰ νὰ συντελῶσιν εἰς τὰς μοναστηριακὰς χρείας κατὰ τὸ ἀπαραίτητον αὐτῶν χρέος. Ταύτης λοιπὸν τῆς καλῆς ἀρχαίας συνηθείας φυλαττομένης, φυλάττεται μὲν καὶ ἡ ὀφειλομένη μοναστηριακὴ εὐταξία, συντηροῦνται δὲ καὶ τὰ μοναστήρια βοηθούμενα ὁπωσοῦν ἐκ τῆς κατὰ καιροὺς γιγνομένης παραδόσεως τῶν ταξειδιωτῶν πατέρων. Ἐπειδὴ δέ τινες τῶν ταξειδιωτῶν διορισθέντες καὶ ἀποσταλθέντες εἰς ταξείδια παρὰ τῶν μοναστηρίων αὐτῶν διέτριψαν ὑπὲρ τὸν διωρισμένον χρόνον τῶν ταξειδίων αὐτῶν καιρὸν ἱκανόν, εἰς τόσον ὅπου ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν ἔχουσιν ἓξ, ἄλλοι ἑπτὰ καὶ ὀκτὼ καὶ ἄλλοι δέκα ὁλοκλήρους χρόνους καὶ ἐπέκεινα ὁποῦ δὲν ἐπέστρεψαν εἰς τὰ μοναστήριά τους ἐναντίον τῆς ἀρχαίας μοναστηριακῆς συνηθείας καὶ νὰ κάμουν τὴν παράδοσιν τῆς παρὰ τῶν χριστικνῶν συνηχθείσης ἐλεημοσύνης, καὶ μὲ τοῦτο ἀδικοῦσι μὲν καὶ τὰ μοναστήριά τους, ὡς ὑστερούμενα τῆς βοηθείας τῶν ταξειδίων, ἀδικοῦσι δὲ καὶ τοὺς χριστικνοὺς ὅπου ἐβοήθησαν εἰς αὐτά, ὡς ὑστερουμένους τοῦ μνημοσύνου αὐτῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις, γίγνονται δὲ καὶ κακὸν παράδειγμα καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ταξειδιώτας καὶ αἴτιον σκανδάλου πρὸς τοὺς χριστικνούς, βλέποντας ὡς ἡ δεδομένη παρ' αὐτῶν ἐλεημοσύνη καταδαπανᾶται ἀνωφελῶς, χωρὶς νὰ βοηθηθοῦν τὰ μοναστήρια. Διὰ τοῦτο ἰδοὺ γράφοντες διὰ τοῦ παρόντος ἐντελλόμεθα καὶ προτρεπόμεθα πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ταξειδιώταις πατράσιν, ἱερωμένοις τε καὶ μοναχοῖς, ὅπως ὅσοι ἐξ ὑμῶν ἐτελείωσαν τοὺς διωρισμένους τέσσαρας χρόνους τοῦ ταξειδίου αὐτῶν, καὶ ἔχουσι περισσότερον καιρὸν εἰς τὰ ταξείδια αὐτῶν, νὰ ἐπιστρέψωσιν εὐθὺς χωρὶς ἀναβολῆς ἢ προφάσεως εἰς τὰ μοναστήρια αὐτῶν διὰ νὰ κάμωσι τὴν παράδοσιν τῆς ἐλεημοσύνης, ὅπου ἐσύναξαν παρὰ τῶν χριστιανῶν, κατὰ τὴν ἀρχαίαν μοναστηριακὴν τάξιν καὶ συνήθειαν, ὡς εἴρηται, ὅπου καὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα μοναστήρια νὰ βοηθηθῶσιν ὁπωσοῦν εἰς τὴν παροῦσαν δεινὴν καὶ δυστυχῆ αὐτῶν κατάστασιν, καὶ οἱ βοηθήσαντες καὶ ἐλεήσαντες χριστιανοί, καταγραφομένων τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἐν τοῖς κώδηξι τῶν αὐτῶν μοναστηρίων, νὰ ἀπολαμβάνωσι τὸ μνημόσυνον αὐτῶν ἀκατάπαυστον κατὰ τὸ πρέπον καὶ δίκαιον. Καὶ ὅσοι μὲν τῶν ταξειδιωτῶν ὑπακούσωσιν εἰς τὴν πατριαρχικὴν ἡμῶν ταύτην ἐντολὴν καὶ παραγγελίαν ἀφορῶσαν εἰς συντήρησιν τῆς ἀρχαίας μοναστηριακῆς συνηθείας καὶ εὐταξίας καὶ κοινὴν τῶν μοναστηρίων ὠφέλειαν, οἱ τοιοῦτοι ὡς εὐπειθεῖς καὶ κατήκοοι τῆς πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐντολῆς καὶ συμβουλῆς, καὶ τὸ προσῆκον σέβας τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν ἀπονέμοντες, εἶησαν συγκεχωρημένοι καὶ εὐλογημένοι παρὰ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος, ἔχοντες καὶ παρ' ἡμῶν τὰς πατρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας· ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος, σκληροτράχηλος καὶ κακοκέφαλος, παρακούσῃ καὶ ἀναβάλῃ αὖθις τὸν καιρὸν τῆς ἐπιστροφῆς ἐκ τοῦ ταξειδίου αὐτοῦ, ἐπὶ ματαίαις προφάσεσιν, ἐναντίον εἰς τὴν πατριαρχικὴν ἡμῶν παραγγελίαν καὶ τοὺς ἀρχαίους μοναστηριακοὺς ὅρους, ὁ τοιοῦτος, ὡς ἀπειθὴς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ἐπιταγμάτων καὶ παρήκοος καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τὸ μοναστήριον αὐτοῦ, ὄχι μόνον θέλει ὑποπέσει ἀπροκριματίστως εἰς βαρυτάτην ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν καὶ παιδείαν, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ταξειδίου αὐτοῦ θέλει ἀποβληθῇ καὶ ἑκὼν ἀέκων θέλει ἀναγκασθῇ νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ δώσῃ λόγον τῆς συνάξεως μὲ ὄνειδος καὶ ἀτιμίαν οὐκ ὀλίγην, πρός τε σωφρονισμὸν αὐτοῦ, καὶ πρὸς παράδειγμα καὶ ἄλλων ὁμοίων αὐτῷ. (κ. τ. λ. αἱ συνήθεις ἀραί).

ᾳψοδ', ἰουλίου λ'.

(πατριαρχικῇ χειρὶ)

Ἐν μηνὶ ἰουλίῳ Ἰνδικτιῶνος Ζ'.

10.

Πατριάρχου Παρθενίου.

Ἱερώτατε μητροπολῖτα Κρήτης, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πάσης Εὐρώπης (κ.τ.λ.) Γράμμα ἀνέγνωμεν τῆς σῆς ἱερότητος, δι' οὗ ἔγνωμεν λέγοντος ὡς τὰ καλῶς καὶ νομίμως ἐκπαλαι γεγραφότα διὰ προνομίων ὑπὸ τῶν μακαρίων καὶ ἀοιδίμων εὐσεβῶν βασιλέων, καὶ βεβαιωθέντα διὰ πατριαρχικῶν καὶ σι

γιλλιωδῶν γραμμάτων ἔχουσι τὸ κῦρος καὶ βέβαιον καὶ ἀμετάθετον καὶ ἀδιάσπαστον μέχρι τερμάτων αἰῶνος. Λοιπὸν καὶ τὸ μετόχιον τῆς ἁγίας καὶ βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς Λαύρας, τῆς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει τοῦ Ἄθωνος, τὸ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ χωρίου Μουργιὲς τῆς Κυδωνίας, ἐπονομαζόμενον Ἁγία Μονὴ τοῦ Σαρακηνοῦ, εἴη καὶ διαμένει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ διοίκησιν καὶ δεσποτείαν τῆς αὐτῆς ἁγίας μονῆς τῆς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς Μεγίστης Λαύρας ἀδούλωτον, ἀδέσποτον καὶ ἀκαταπάστητον, παντελεύθερον πάσης δόσεως ἐκκλησιαστικῆς, μηδενὶ μηδὲν ὀφεῖλον δοῦναι μηδ' ὁβολόν, ἢ τοῦ μνημονεύειν μόνον κατὰ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν συνέλευσιν καὶ ἱεροτελεστίαν παρρησίᾳ ἐπ' ἐκκλησίας τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, εἰς δήλωσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ὑποταγῆς. Ἐπὶ γὰρ τῇ τούτου δηλώσει καὶ διηνεκεῖ ἀποφάσει ἐγράφη καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος βεβαιωτήριον ἀμετάθετον καὶ ἀδιαλώβητον γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῷ καθηγουμένῳ τῆς ἁγίας βασιλικῆς πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς Λαύρας τῆς ἐν τῷ Ἄθωνι ὄρει. Οὕτως ἀπεφηνάμεθα· ἂν δέ τις τῶν πάντων βουληθείη ποιῆσαι παρ' ὃ γράφομεν ἄρχων ἢ ἀρχόμενος ἀφωρισμένος εἴη (αἱ συνήθεις ἀραὶ) οἱ κόποι αὐτοῦ εἶησαν πυρίκαυστοι κ.τ.λ.

Ἐν ἔτει ,αχνθ', μηνὶ φεβρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος ΙΒ'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

Ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος—ὁ Νικομηδείας Κύριλλος—ὁ Νικαίας Φιλάρετος*—ὁ Χαλκηδόνος Γαβριὴλ—ὁ Κρήτης Νεόφυτος—ὁ Ἱεραπέτρας Λαυρέντιος—ὁ Μεσημβρίας Δαμασκηνὸς—ὁ Νέων Πατρῶν Ἀθανάσιος—ὁ Σάμου Παΐσιος (ἢ Παρθένιος)—ὁ Μαρωνείας Παγκράτιος—ὁ Κασσανδρείας Φιλόθεος.

(ἕπεται συνέχεια)

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

Ληγούσης προσεχῶς τῆς ἐκδόσεως καὶ τοῦ Β' τόμου τῶν Εὐαγγελικῶν Διδαγμάτων, τοῦ περιέχοντος Ἑρμηνείας τῶν Ἀποστολικῶν περικοπῶν, παρακαλοῦνται πάντες οἱ ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊστάμενοι τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς, ὑπ' εὐθύνην τῶν ὁποίων κατὰ τὴν σχετικὴν ἐγκύκλιον τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας γίνεται ἀνὰ τὰς ἐνορίας ἡ ἐκποίησις τῶν φυλλαδίων, ὅπως ἐπισπεύσωσι τὴν ἐξόφλησιν παντὸς λογαριασμοῦ μετὰ τοῦ Γραφείου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 4 δεκεμβρίου 1904.

Ἐκ τοῦ Γραφείου

* Φιλόθεος μᾶλλον· κατὰ τὸν παλαιὸν κώδηκα τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Νικαίας. Σ. Ἐκ. Ἀλ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Ὁ Γρηγόριος Βοσπορίδης, χριστιανὸς ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὸς καὶ κάτοικος τέως μὲν Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, προσκαλεῖται ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον δευτέραν καὶ ὥραν 2αν εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως, ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Βασιλικῆς Γρ. Βοσπορίδου, τὸ γένος Κωνστ. Μαργαριτοπούλου, χριστιανῆς ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς καὶ κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως (Τσακμὰκ σοκὰκ), ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτοῦ περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» καὶ «Κωνσταντινουπόλεως».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 29 ὀκτωβρίου 1903.

Ὁ πρόεδρος 3

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Ἡ Μαριγὼ Δ. Ποντικοῦ, τὸ γένος Σ. Νικολῆ χριστιανὴ ὀρθόδοξος, ὑπήκοος ὀθωμανὴ, τὰ οἰκιακὰ μετερχομένη, τέως μὲν κάτοικος Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, ἤδη δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, καλεῖται ὅπως, τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 2αν Εὐρωπαϊστὶ μ. μ. μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, νομίμως διωρισμένου, πρὸ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Πνευματικοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐναγομένη ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς συζύγου Διαμαντῆ Κ. Ποντικοῦ ἀνθρακεμπόρου, χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Πέραν Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ διαζεύξει. Ἄλλως ἡ κατ' αὐτῆς περὶ διαζυγίου ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων φύλλων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 14 νοεμβρίου 1903.

Ὁ πρόεδρος

† ὁ πρώην Δρυϊνουπόλεως ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ 3

Ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

Наукова бібліотека ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА

02/09/25 902672 НБ ОНУ

1948

П.Ш. 726706